

Posílení práva dítěte mladšího 15 let

Přijetím zákona č. 165/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže došlo k výraznému posílení práva dítěte mladšího 15 let v postavení osoby **podezřelé** při jednání s Policií ČR. Do zákona o soudnictví ve věcech mládeže bylo vloženo nové ustanovení o **povinném právní zastoupení**, které má účinnost od 1. července 2024.

Od tohoto data musí být dítě mladší 15 let zastoupeno právním zástupcem již od okamžiku, kdy podává vysvětlení jako dítě, u něhož se zjišťuje a objasňuje, zda spáchalo čin jinak trestný.¹ To znamená, že se jedná o dítě, které policie považuje za možného **pachatele** činu jinak trestného. Právním zástupcem dítěte mladšího patnácti let může být pouze advokát.²

Na povinné právní zastoupení nemá právo dítě v postavení svědka nebo osoby poškozené (resp. oběti³). Tyto děti mají podle trestního řádu právo „pouze“ na **právní pomoc**. Proč „pouze“? Taková právní pomoc se nedá srovnat s povinným právním zastoupením. Advokát poskytující u podání vysvětlení dítěte mladšího 15 let právní pomoc podle trestního řádu nemá prakticky žádná práva ve srovnání s advokátem poskytující povinné právní zastoupení. Advokát poskytující povinné právní zastoupení má prakticky stejná práva, jako má obhájce mladistvé osoby, která je podezřelá z provinění. Může studovat spis, nahlížet do spisu, podávat opravné prostředky apod. Advokát poskytující právní pomoc taková práva nemá a spíše je dítěti psychickou podporou a může poskytnout rady před podáním vysvětlení a v průběhu podání vysvětlení mu zůstává „právo“ mlčet.

Povinné právní zastoupení osoby mladší 15 let, která je osobou podezřelou, se vykonává také u neodkladných a neopakovatelných úkonech podle trestního řádu. To znamená, že advokát má právo být u ohledání místa činu, u výsledku svědků jako neodkladného úkonu, u domovní prohlídky apod.

Co povinné právní zastoupení znamená pro školy a školská zařízení? Pokud žák školy mladší 15 let bude **podezřelý** ze spáchání činu jinak trestného, může být **vyslýchán pouze za přítomnosti svého advokáta**. Advokáta jmenuje soudce. Existuje pouze jediná výjimka, kdy může policie provést podání vysvětlení s podezřelým žákem bez jeho advokáta. Je to v případech, kdy úkon nelze odložit a vyrozumění právního zástupce o něm zajistit. Obě podmínky musejí být splněny současně.

Dříve při šetření ve školách mohla policie vyžadovat podání vysvětlení od všech žáků, kteří byli na případu nějak zainteresováni. Policie ČR neměla povinnost sdělovat žákovi, zda jej považuje za potenciálního pachatele nebo svědka události, takový každý žák byl pro policii „osobou podávající vysvětlení.“ Každá osoba podávající vysvětlení má právo být **poučena o svých právech**⁴ před podáním vysvětlení. Pokud škola oznámí Policii ČR nějaké podezření z protiprávní činnosti, tak policie vyslechne všechny svědky, poškozené a pachatele pravděpodobně nevyslechne, neboť by bylo třeba přítomnosti advokáta. Pokud Policie ČR dá na vědomí advokátovi o zamýšleném podání vysvětlení a advokát se do školy dostaví, nic nebrání policii podezřelého žáka vyslechnout.

Proto by pedagogové měli vědět, že pokud Policie ČR bude šetřit ve škole protiprávní činnost a nevyslechne **podezřelého** žáka mladšího 15 let, má k tomu jistě své důvody.

¹ § 89a odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

² § 89f odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

³ „Práva oběti v kostce“, zdarma ke stažení na <https://policieveskole.cz/prava-obeti/>

⁴ přehled práv dětí a zákonných zástupců „Policie a moje dítě“ - <https://policieveskole.cz/policie-a-moje-dite/>